

Lectura de la Imatge Artística

Codi: 100276

Crèdits: 6

Titulació	Tipus	Curs	Semestre
2500240 Musicologia	FB	1	2
2500241 Arqueologia	FB	1	1
2500246 Filosofia	FB	1	1
2500501 Història	FB	1	2
2502758 Humanitats	FB	1	1

La metodologia docent i l'avaluació proposades a la guia poden experimentar alguna modificació en funció de les restriccions a la presencialitat que imposin les autoritats sanitàries.

Professor/a de contacte

Nom: Carlos Sanchez Marquez

Correu electrònic: Carlos.Sanchez.Marquez@uab.cat

Utilització d'idiomes a l'assignatura

Llengua vehicular majoritària: català (cat)

Grup íntegre en anglès: Sí

Grup íntegre en català: Sí

Grup íntegre en espanyol: Sí

Equip docent

Veronica Carla Abenza Soria

Heri Abruña Martí

Antonio Peña Jurado

Elsa Margot Espín

Valentín Roma Serrano

Joan Duran Porta

Nuria Ribas Valls

Prerequisits

No n'hi ha.

Objectius

"Lectura de la Imatge" és una assignatura de caràcter introductor i dissenyada per capacitar l'estudiant en aprendre les tècniques relacionades amb la percepció de l'obra d'art a partir de l'estudi de diferents obres i suports. Els objectius que s'han definit per a aquesta assignatura contemplen que, un cop acabat el curs, l'estudiant haurà de ser capaç de:

1. Distingir els trets que caracteritzen la imatge i comprendre la seva composició.

2. Identificar els diferents tipus d'imatges i suports que configuren el llenguatge visual.
3. Entendre els codis que formen la imatge per a poder analitzar-les.
4. Evidenciar com l'evolució del pensament humà ha esdevingut un condicionant important en el desenvolupament del llenguatge visual.
5. Interpretar correctament el context que ha suggerit la imatge en qüestió.
6. Aprendre els recursos necessaris per tal de presentar oralment i per escrit els treballs d'una manera coherent i adequada.

Competències

Musicologia

- Desenvolupar un pensament i un raonament crítics i saber comunicar-los de manera efectiva, tant en les llengües pròpies com en una tercera llengua.
- Que els estudiants hagin demostrat que comprenen i tenen coneixements en una àrea d'estudi que parteix de la base de l'educació secundària general, i se sol trobar a un nivell que, si bé es basa en llibres de text avançats, inclou també alguns aspectes que impliquen coneixements procedents de l'avantguarda d'aquell camp d'estudi.
- Que els estudiants puguin transmetre informació, idees, problemes i solucions a un públic tant especialitzat com no especialitzat.
- Que els estudiants sàpiguen aplicar els coneixements propis a la seva feina o vocació d'una manera professional i tinguin les competències que se solen demostrar per mitjà de l'elaboració i la defensa d'arguments i la resolució de problemes dins de la seva àrea d'estudi.

Arqueologia

- Desenvolupar un pensament i un raonament crítics i saber comunicar-los de manera efectiva, tant en les llengües pròpies com en una tercera llengua.
- Que els estudiants hagin demostrat que comprenen i tenen coneixements en una àrea d'estudi que parteix de la base de l'educació secundària general, i se sol trobar a un nivell que, si bé es basa en llibres de text avançats, inclou també alguns aspectes que impliquen coneixements procedents de l'avantguarda d'aquell camp d'estudi.
- Que els estudiants puguin transmetre informació, idees, problemes i solucions a un públic tant especialitzat com no especialitzat.
- Que els estudiants sàpiguen aplicar els coneixements propis a la seva feina o vocació d'una manera professional i tinguin les competències que se solen demostrar per mitjà de l'elaboració i la defensa d'arguments i la resolució de problemes dins de la seva àrea d'estudi.

Filosofia

- Desenvolupar un pensament i un raonament crítics i saber comunicar-los de manera efectiva, tant en les llengües pròpies com en una tercera llengua.
- Que els estudiants hagin demostrat que comprenen i tenen coneixements en una àrea d'estudi que parteix de la base de l'educació secundària general, i se sol trobar a un nivell que, si bé es basa en llibres de text avançats, inclou també alguns aspectes que impliquen coneixements procedents de l'avantguarda d'aquell camp d'estudi.
- Que els estudiants puguin transmetre informació, idees, problemes i solucions a un públic tant especialitzat com no especialitzat.
- Que els estudiants sàpiguen aplicar els coneixements propis a la seva feina o vocació d'una manera professional i tinguin les competències que se solen demostrar per mitjà de l'elaboració i la defensa d'arguments i la resolució de problemes dins de la seva àrea d'estudi.

Història

- Desenvolupar un pensament i un raonament crítics i saber comunicar-los de manera efectiva, tant en les llengües pròpies com en una tercera llengua.
- Que els estudiants hagin demostrat que comprenen i tenen coneixements en una àrea d'estudi que parteix de la base de l'educació secundària general, i se sol trobar a un nivell que, si bé es basa en llibres de text avançats, inclou també alguns aspectes que impliquen coneixements procedents de l'avantguarda d'aquell camp d'estudi.

- Que els estudiants puguin transmetre informació, idees, problemes i solucions a un públic tant especialitzat com no especialitzat.
- Que els estudiants sàpiguen aplicar els coneixements propis a la seva feina o vocació d'una manera professional i tinguin les competències que se solen demostrar per mitjà de l'elaboració i la defensa d'arguments i la resolució de problemes dins de la seva àrea d'estudi.

Humanitats

- Desenvolupar un pensament i un raonament crítics i saber comunicar-los de manera efectiva, tant en les llengües pròpies com en una tercera llengua.
- Que els estudiants hagin demostrat que comprenen i tenen coneixements en una àrea d'estudi que parteix de la base de l'educació secundària general, i se sol trobar a un nivell que, si bé es basa en llibres de text avançats, inclou també alguns aspectes que impliquen coneixements procedents de l'avantguarda d'aquell camp d'estudi.
- Que els estudiants puguin transmetre informació, idees, problemes i solucions a un públic tant especialitzat com no especialitzat.
- Que els estudiants sàpiguen aplicar els coneixements propis a la seva feina o vocació d'una manera professional i tinguin les competències que se solen demostrar per mitjà de l'elaboració i la defensa d'arguments i la resolució de problemes dins de la seva àrea d'estudi.

Resultats d'aprenentatge

1. Analitzar conceptualment una obra de la matèria en qüestió.
2. Analitzar els creadors d'un fenomen artístic en un determinat context cultural
3. Analitzar els creadors d'un fenomen artístic en un determinat context cultural.
4. Analitzar els creadors d'un fenomen artístic en un determinat context cultural.
5. Analitzar els receptors d'un fenomen artístic en un determinat context cultural
6. Analitzar els receptors d'un fenomen artístic en un determinat context cultural.
7. Analitzar els receptors d'un fenomen artístic en un determinat context cultural.
8. Analitzar les idees artístiques sobre un fenomen artístic en un determinat context cultural.
9. Aplicar els coneixements iconogràfics a la lectura de la imatge artística
10. Aplicar els coneixements iconogràfics a la lectura de la imatge artística.
11. Aplicar els coneixements sobre idees estètiques i teoria de l'art a l'anàlisi de la imatge artística
12. Aplicar els coneixements sobre idees estètiques i teoria de l'art a l'anàlisi de la imatge artística.
13. Descriure amb precisió l'objecte artístic amb el llenguatge propi de la crítica d'art.
14. Descriure amb precisió l'objecte artístic amb el llenguatge propi de la crítica de l'art.
15. Distingir i analitzar els debats clàssics i actuals de la Història de l'art.
16. Distingir i analitzar els debats clàssics i actuals de la història de l'art
17. Distingir i analitzar els debats clàssics i actuals de la història de l'art.
18. Escriure en un text acadèmic utilitzant el vocabulari propi de la disciplina
19. Escriure un text acadèmic utilitzant el vocabulari propi de la disciplina
20. Escriure un text acadèmic utilitzant el vocabulari propi de la disciplina.
21. Identificar l'instrumental crític i metodològic adequat per a la narració de les diferents etapes de la història de l'art.
22. Identificar l'instrumental crític i metodològic adequat per narrar les diferents etapes de la història de l'art
23. Identificar l'instrumental crític i metodològic adequat per narrar les diferents etapes de la història de l'art.
24. Identificar la imatge artística i situar-la en el seu context cultural.
25. Identificar la imatge artística situant-la en el seu context cultural.
26. Identificar la imatge artística, situant-la en el seu context cultural.
27. Participar en debats sobre fets històrics respectant les opinions dels altres participants.
28. Participar en els debats orals realitzats a l'aula de manera crítica i utilitzant el vocabulari de la disciplina
29. Participar en els debats orals realitzats a l'aula de manera crítica i utilitzant el vocabulari de la disciplina.
30. Sintetitzar els coneixements adquirits sobre l'origen i les transformacions experimentades pels diversos camps d'estudi de la disciplina.

Continguts

1. Metodologia de la història de l'art, historiografia i fonts.
2. L'artista, l'art i els estils artístics: dels orígens a l'actualitat.
3. Mirar un quadre: dibuix, color (cromatisme), llum, profunditat (perspectiva), composició i gènere (història, religió, costum, retrat, paisatge i natura morta).
4. Llegir una imatge artística: el mètode iconogràfic i iconològic. Conceptes fonamentals: tema, motiu, figura, atribut, símbol, personificació i al·legoria.
5. Les imatges clàssiques: mites, déus i herois grecorromans. Les imatges paleocristianes i bizantines: símbols paleocristians i icones bizantines. Les imatges cristianes: relats bíblics i sants. La vida de les imatges: continuïtats i discontinuïtats.

Metodologia

Classes presencials a l'aula:

Sessions teòriques i pràctiques.

Exposició i discussió, si escau, de treballs elaborats per l'alumnat.

Eventuals conferències.

Tutories:

Orientació metodològica i bibliogràfica.

Activitats supervisades.

Activitats formatives

Títol	Hores	ECTS	Resultats d'aprenentatge
Tipus: Dirigides			
Sessions teòriques i pràctiques a l'aula	45	1,8	1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 15, 16, 17, 21, 22, 23, 24, 25, 26, 30
Tipus: Supervisades			
Orientació metodològica i bibliogràfica	2	0,08	27, 28, 29
Tipus: Autònomes			
Estudi	70	2,8	13, 14, 21, 22, 23, 24, 25, 26
Lectures	25	1	22, 23, 24, 25

Avaluació

Evidència 1:

Prova escrita 1 sobre el temari (30% de la qualificació final).

Evidència 2:

Prova escrita 2 sobre el temari (30% de la qualificació final).

Evidència 3:

Activitat dirigida a concretar pel professor, podent ésser una exposició oral, un treball tutoritzat, un seminari, un debat, etc... (25% de la qualificació final).

Evidència 4:

Lectures obligatòries a concretar pel professor (15% de la qualificació final).

En cas que les proves no es puguin fer presencialment s'adaptarà el seu format (mantenint-ne la ponderació) a les possibilitats que ofereixen les eines virtuals de la UAB. Els deures, activitats i participació a classe es realitzaran a través de fòrums, wikis i/o discussions d'exercicis a través de Teams, etc. El professor o professora vetllarà perquè l'estudiant hi pugui accedir o li oferirà mitjans alternatius, que estiguin al seu abast.

En cas que l'estudiant realitzi qualsevol irregularitat que pugui conduir a una variació significativa de la qualificació d'un acte d'avaluació, es qualificarà amb 0 aquest acte d'avaluació, amb independència del procés disciplinari que s'hi pugui instruir. En cas que es produeixin diverses irregularitats en els actes d'avaluació d'una mateixa assignatura, la qualificació final d'aquesta assignatura serà 0.

RECUPERACIÓ

Segons la normativa acadèmica de caràcter general de la Universitat Autònoma de Barcelona, el procés d'avaluació contempla sempre sistemes de recuperació. Per participar a la recuperació l'alumnat ha d'haver estat prèviament avaluat en un conjunt d'activitats el pes de les quals equivalgui a un mínim de 2/3 parts de la qualificació total. Per participar al procés de recuperació el docent pot exigir a l'estudiant haver obtingut una qualificació mínima final, que no pot superar en cap cas el 3,5.

NO AVALUABLE

Els alumnes que no s'hagin presentat a cap de les proves del curs (examens, lectures o treball) tindran un NO AVALUABLE a l'assignatura. Si es presenta a qualsevol de les evidències l'assignatura serà avaluada.

Activitats d'avaluació

Títol	Pes	Hores	ECTS	Resultats d'aprenentatge
Activitat dirigida	25%	1	0,04	21, 22, 23, 24, 25, 26, 27, 28, 29
Lectures obligatòries	15%	5	0,2	21, 22, 23, 24, 25, 26
Prova escrita 1	30%	1	0,04	1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 21, 22, 23, 24, 25, 26, 30
Prova escrita 2	30%	1	0,04	1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 20, 21, 22, 23, 24, 25, 26, 28, 30

Bibliografia

AGHION, Irène; BARBILLON, Claire; LISSARRAGUE, François, *Guía iconográfica de los héroes y dioses de la Antigüedad*, Madrid: Alianza, 2008 (ed. original francesa: 1994, París: Flammarion).

APARICI, Roberto; GARCÍA MATILLA, Agustín; VALDIVIA SANTIAGO, Manuel, *La imagen*, Madrid: Universidad Nacional de Educación a Distancia, 1987.

ARNHEIM, Rudolf, *El pensamiento visual*, Paidós estética 7, Barcelona: Paidós, 1986 (ed. original inglesa: 1970, Londres: Faber).

ARNHEIM, Rudolf, *Arte y percepción visual. Psicología de la visión creadora*, Madrid: Alianza, 2011 (ed. original inglesa: 1954, Berkeley: University of California Press).

ARNHEIM, Rudolf, *El poder del centro. Estudio sobre la composición en las artes visuales*, Arte y estética 58, Madrid: Akal, 2011 (ed. original inglesa: 1982, Berkeley: University of California Press).

AUMONT, Jacques, *La imagen*, Paidós comunicación 48, Barcelona: Paidós, 2013 (ed. original francesa: 1990, París: Éditions Nathan).

BECKWITH, John, *Arte paleocristiano y bizantino*, Madrid: Cátedra, 2010 (ed. original inglesa: 1964, Londres: Thames & Hudson).

BERGER, John, *Modos de ver*, Barcelona: Gustavo Gili, 2007 (ed. original inglesa: 1972, Londres: Penguin).

BERGER, John, *El sentido de la vista*, Alianza forma 152, Madrid: Alianza, 2017 (ed. original inglesa: 1985, Londres: Pantheon Books).

BRUSATIN, Manlio, *Historia de las imágenes*, Imaginario 2, Madrid: Julio Oller, 1992 (ed. original italiana: 1989, Torí: Einaudi).

BURKE, Peter, *Visto y no visto. El uso de la imagen como documento histórico*, Barcelona: Crítica, 2005 (ed. original inglesa: 2001, Londres: Reaktion).

CALABRESE, Omar, *Cómo se lee una obra de arte*, Signo e imagen 30, Madrid: Cátedra, 2001 (ed. original italiana: 1989, Milà: Mondadori Università).

CARMONA MUELA, Juan, *Iconografía clásica. Guía básica para estudiantes.*, Madrid: Akal, 2010 (ed. original: 2000, Madrid: Istmo).

CARMONA MUELA, Juan, *Iconografía de los santos*, Madrid: Akal, 2015 (ed. original: 2003, Madrid: Istmo).

CARMONA MUELA, Juan, *Iconografía cristiana. Guía básica para estudiantes.* Madrid: Akal, 2016 (ed. original: 1998, Madrid: Istmo).

CASTIÑEIRAS GONZÁLEZ, Manuel Antonio, *Introducción al método iconográfico*, Barcelona: Ariel, 2009 (ed. original: 1995, Santiago de Compostela: Tórculo).

DE CAPOA, Chiara, *Episodios y personajes del Antiguo Testamento*, Barcelona: Electa, 2006 (ed. original italiana: 2003, Milà: Electa).

DE RUEDA ROIGÉ, Francesc-Josep (coord.), *Introducció a la història de l'art*, Biblioteca universitària 37, Barcelona: Pòrtic, 1999.

DUCHET-SUCHAUX, Gaston; PASTOREAU, Michel, *Guía iconográfica de la Biblia y los santos*, Madrid: Alianza, 2009 (ed. original francesa: 1990, París: Flammarion).

ELKINS, James, *Stories of Art*, Londres: Routledge, 2002.

ESTEBAN LORENTE, Juan Francisco, *Tratado de iconografía*, Fundamentos 110, Madrid: Istmo, 2002.

FRANCO LLOPIS, Borja; MOLINA MARTÍN, Álvaro; VIGARA ZAFRA, José, *Imágenes de la tradición clásica y cristiana. Una aproximación desde la iconografía*, Madrid: Editorial Universitaria Ramón Areces - Universidad Nacional de Educación a Distancia, 2018.

FREEDBERG, David, *El poder de las imágenes. Estudios sobre la historia y la teoría de la respuesta*, Madrid: Cátedra, 2011 (ed. original inglesa: 1989, Chicago: University of Chicago Press).

GIBSON, James Jerome, *La percepción del mundo visual*, Biblioteca de diseño y artes visuales, Buenos Aires: Infinito, 1974 (ed. original inglesa: 1950, Boston-Cambridge: Houghton Mifflin-Riverside Press).

GIORGI, Rosa, *Santos*, Barcelona: Electa, 2004 (ed. original italiana: 2002, Milà: Electa).

GOMBRICH, Ernst Hans, *Arte e ilusión. Estudio sobre la psicología de la representación pictórica*, Madrid: Debate, 1998 (ed. original inglesa: 1960, Londres-Nova York: Phaidon Press-Pantheon Books).

GOMBRICH, Ernst Hans, *Los usos de las imágenes. Estudios sobre la función social del arte y la comunicación visual*, Madrid: Debate, 2003 (ed. original inglesa: 1999, Londres: Phaidon Press).

GOMBRICH, Ernst Hans, *La historia del arte*, Londres: Phaidon, 2016 (ed. original inglesa: 1950, Londres: Phaidon Press).

IMPELLUSO, Lucia, *Héroes y dioses de la Antigüedad*. Barcelona: Electa, 2006 (ed. original italiana: 2002, Milà: Electa).

KRESS, Gunther; VAN LEEUWEN, Theo, *Reading Images. The Grammar of Visual Design*, Londres: Routledge, 2016 (ed. original: 1996).

MANGEL, Alberto, *Leyendo imágenes. Una historia privada del arte*. Bogotá: Norma, 2002.

MITCHELL, William John Thomas, *What do Pictures want? The Lives and Loves of Images*, Chicago: University of Chicago, 2005.

MITCHELL, William John Thomas, *Teoría de la imagen. Ensayos sobre representación verbal y visual*, Akal estudios visuales 5, Madrid: Akal, 2009 (ed. original inglesa: 1994, Chicago: University of Chicago).

PANOFSKY, Erwin, *El significado de las artes visuales*, Alianza Forma 40, Madrid: Alianza, 2011 (ed. original inglesa: 1955, Nova York:Doubleday).

PANOFSKY, Erwin, *Estudios sobre iconología*, Alianza universidad 12, Madrid: Alianza, 2012 (ed. original inglesa: 1939, Nova York: Oxford University Press).

PANOFSKY, Erwin; SAXL, Fritz, *Mitología clásica en el arte medieval*, Chiribitas 7, Vitoria-Gasteiz: Sans soleil, 2015 (ed. original inglesa: 1933, Nova York: Metropolitan Museum of Art).

SHONE, Richard; STONARD, John-Paul (eds.), *The Books that shaped Art History. From Gombrich and Greenberg to Alpers and Krauss*, Londres: Thames & Hudson, 2013.

STRATEN, Roelof van, *An Introduction to Iconography. Documenting the Image 1*, Amsterdam: Gordon and Breach Science, 2000 (ed. original holandesa: 1985, Muiderberg: Coutinho B. V.).

WÖLFFLIN, Heinrich, *Conceptos fundamentales de la historia del arte*, Austral 399, Madrid: Espasa, 2013 (ed. original alemana: 1915, Munic: Bruckmann).

WOODFORD, Susan, *Cómo mirar un cuadro*, Barcelona: Gustavo Gili, 2009 (ed. original inglesa: 1983, Cambridge: Cambridge University Press).

ZUFFI, Stefano, *Episodios y personajes del Evangelio*, Barcelona: Electa, 2005 (ed. original italiana: 2002, Milà: Electa).